

Fejlődő községek

Ha valaki többé-kevésbé rendszeresen, s ami a fő, nyitott szemmel járta az utóbbi tíz-egynéhány esztendőben a szegedi járást, aligha kerülheték el figyelmét a községekben bekövetkező változások. S nem is csak az új, s egyre szebb lakóházakon, üzleteken, iskolákon, vagy óvodákon akadhat meg az ember szeme. Tapasztalatként azt is leszűrheti, hogy a járás települései egyre rendezettebbek, s így egyre kulturáltabb közegként szolgálhatnak lakóik életéhez. E fejlődés nyilván pénzbe is került, s nem is kevésbe. Am a gazdasági helyzetet, az igények és lehetőségek eltéréseit valamelyest is ismerő ember az összkép láttán arra is hamarosan rájöhet: a községek rendelkezésre álló pénz aligha tenne lehetővé ilyen gyors fejlődést.

Változó koncepció

Igaz, pénzből is többel rendelkeznek a járás községei, mint korábban. Tavaly például a fejlesztési feladatok megoldásához 35,6 százalékkal nagyobb összeg — több mint 98 millió forint — állt a községi tanácsok rendelkezésére, mint egy esztendővel korábban. 1980-ban. S nem csupán a lakosságotól származó, a közösség javára fordítható tanácsai bevételek növekedtek jelentősen, hanem a felsőbb tanácsai szervektől és az államtól kapott hozzájárulás összegei is. Amíg a felsőbb tanácsai szervek, s az állam a községek fejlesztési alapjához 1980-ban 22 százalékban járult hozzá, ez az arány tavaly már meghaladta az amúgy is jelentősen megnövekedett községi források 32 százalékát.

Ez az arányváltozás szemléletben, koncepcionális változást is tükröz. Korábban ugyanis a városok fejlesztése volt az alapvető feladat, a társadalmi, gazdasági fejlődés adott modelljével összhangban. Hiszen a mindenekelőtt a városokra koncentrált iparosítás eredményeként megnövekedett lélekszámról gondoskodni kellett, lakások építésével, a szükséges infrastruktúra, szolgáltatások kiépítésével.

Az utóbbi években azonban folyamatosan változott a helyzet. Lelassult a városokba áramlás folyamata, s erőteljesebb fejlődésnek indultak a községek. Főként azok, amelyek — a városok közelében lévén — új lakóhelyül szolgálhattak a városban dolgozó, ám városi lakossá válni nem föltétlenül akaró embereknek. S azok, amelyek méreteik, elhelyezkedésük folytán nemcsak munkát, hanem jobb életfeltételeket is tudtak biztosítani például a tanyákról beköltöző családok számára. Mindez új igényeket is szült azoknál a településeknél, amelyek lélekszáma gyarapodásnak indult. Ezért is, s azért, hogy a községek a korábbiaknál inkább megtarthassák lakosaikat, hogy mérséklődjen az országnak egyre drágább, s a korábbiaknál kevésbé indokolt városokbaáramlás, a szegedi járás települései is egyre több fejlesztési lehetőséget kapnak.

Az összefogás haszna

A tanácsok pénzügyi forrásai azonban korántsem volnának elégségesek ahhoz, hogy fedezzék a jobb körülmények iránt növekvő igényeket. A községek fejlődésében egyre nagyobb szerepet kap a közösségi összefogás, a társadalmi munka. Fodor István, a já-

rás hivatal elnöke friss statisztikával szolgált. Amíg 1980-ban a szegedi járásban végzett társadalmi munkára értéke — minden korábbi összeget meghaladva — 47,3 millió forint volt (egy lakosra 601 forint jutott), ez a summa tavaly elérte az 52,5 millió forintot. Azaz a szegedi járás minden egyes lakosa 665 forint értékű munkával járult hozzá településeik fejlődéséhez.

Erdemes tovább idézni a számot: a járás községeinek tanácsai tavaly 98 millió forinttal gazdálkodhattak. Ennyi volt a fejlesztési alapjuk. A társadalmi munka pedig több mint 52 milliót hozott a konyhára. S az sem kétszámű, hogy ennek az értéknek nagy részét közvetlenül maga a lakosság hozta létre, 32,7 millió forint értékű munkát végezve. A téteszek, szakszervezetek tagjai 11 millió, a vállalatok több mint 2 millió forint értékű társadalmi munkával járultak hozzá az eredményekhez.

Azt is hasznos megfigyelni, hogy a társadalmi munka értéke azokban a községekben volt igazán figyelemre méltó, amelyek amúgy is intenzív fejlődésnek indultak. Zsombón például egy lakosra több mint 2400 forint értékű munka jutott. Mórahalom minden lakosa 1200, Kisteleke szintén majdnem 1200, Rösztkeé 1150, Tiszasziget és Újszentivány 970 forint értékű munkát végzett a településfejlesztésben, javítva ezzel saját életkörülményeit.

Fontos a koordináció

Ahhoz, hogy minél több forrást be lehessen kapcsolni a községek fejlesztésébe, természetesen nagy szükség van a különböző politikai, társadalmi, gazdasági szervek, a tanácsok együttműködésére. A javuló eredményekben nyilván az is közrejátszott, hogy ez az együttműködés jelentősen fejlődött az elmúlt évek során. Mind több feladat megoldása érdekében lépnek föl közösen a községek pártiszervezetei, néppárt- és KISZ-szervei, tanácsai. Közismert, hogy a községek fejlesztését alapvetően a megyei tanács által elfogadott településfejlesztési koncepció, s az ennek az alapján elkészült fejlesztési, rendezési tervek határozzák meg, hosszabb

távra. Ezeknek az elképzeléseknek a megvalósítása azonban évről évre ismétlődő feladatokat ad a községek politikai, társadalmi szervezetei, tanácsai számára. A javuló munkamegosztás, a fokozottabb társadalmi részvétel mindenképpen hozzájárul ahhoz, hogy a községek hatékonyabban élhessenek lehetőségeikkel, hogy a megfogalmazott általános célok keretein belül a lehető legtöbbet tehessek az életkörülmények javítása érdekében.

E munkamegosztás továbbfejlesztését szorgalmazta az MSZMP szegedi járási bizottsága tavaly ősszel tartott ülésén, amelyen állást foglalt a szegedi járás községeiben elfogadott VI. ötéves terv főbb közgazdasági célkitűzéseivel kapcsolatban. A járási pártbizottság határozata abból indult ki, hogy a feladatok megoldásában nemcsak a tanácsoknak kell komoly szerepet vállalniuk, hanem arra is szükség van, hogy a néppárt és a KISZ szervei is segítsenek sajátos eszközeikkel, s a községekben működő gazdasági egységek (vállalatok, szövetkezetek) fokozottabb részvételét is kívánatos a községpolitikához kötődő tevékenységekben. A járási pártbizottság éppen ezért feladatként szabta meg a községi pártiszervek számára, hogy irányítsák és ellenőrizzék a községpolitikai munkát, segítsék a tanácsok és a néppárt tevékenységét, adjanak feladatokat a KISZ-szervezeteknek a társadalmi erők fokozottabb mozgósításához, hogy a tervcélokat minél gazdaságosabban, s határidőre sikerüljön megvalósítani.

A községekben dolgozó pártiszervek — e határozat szellemében — mind eredményesebb munkát végeznek annak érdekében, hogy minden lehetséges eszközt be lehessen vonni a települések fejlesztésébe. Kialakult az a gyakorlat, hogy a községekben dolgozó pártiszervek rendszeresen áttekintik az aktuális közgazdasági kérdéseket, a tanácsai fejlesztések helyzetét. S e területeken nemcsak elvi, irányító munkát végeznek, hanem koordináló, egyeztető, szervező, segítő és mozgósító munkájukkal jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy a járás települései mind jobb életkörülményeket biztosíthassanak lakóiknak.

Sz. I.

A szórakozás ára

Avagy: mibe kerül a diszkó?

A múltkorában ígértük, most egy példa rá, hogy teljesítjük: a szerkesztőséghez küldött levelekből válogattunk olyanokat, amelyek — elsősorban cikkeinkhez kötődően — érdemesek a Posztalán kívüli közlésre. Nemrégiben írtunk a viták kereszttüzeiben álló Gambrius-diszkóról, amelyben foglalkoztunk a fiatalok szórakoztatása és az épületben lakók nyugalma között kialakult feszültséggel. Utólag úgy tűnik, az újságíró soha nem tud elég alapos lenni, jóllehet híven követte azt az elvet, hogy hallgattassék meg a másik fél is, avagy az éremnek két oldala van. Elfelejtette, amit pedig mar egy nagynevű néhai kolléga felfedezett; van harmadik oldal, azaz jelen esetben nézőpont.

Tóth Béláné levele nem kíván több kommentárt. Onnan tudósít, ahol az újságíró nem járt. Szűcs Jánosné sorai is e témához kapcsolódnak, annyiban legalábbis, hogy a cikkben a diszkó és a lakók közti viszony jó példaként említi a DELEP-klubot, levélírónk azonban ezt cáfolja, miszerint a klubtól továbbra sincs nyugtató a házbelieknek. Mindenestre figyelmeztető: ára van a szórakozásnak. De ki fizesse meg — és főleg, hogyan? Itt egy példa az előbbi levél alapján.

„A város túlsó végén lakom” — így fejezte be „Diszkó, diszkó-6” című cikkét az újságíró. Ha szabadna hozzátennem: én is. De azok a

szülők is, akiknek 18–20 éves gyermekei benne vannak a 180 főben, a város túlsó végén laknak jórészt. Valóban, bennünket nem zavar a kétszer 50 Watt. Zavar azonban valami más, ami érzéseim szerint több mint 50 Wattal dübörög egy és több szülő „ügynevezett” lelkivilágában. Diszkó kell, és kell, hogy a fiatalok szórakozzanak. Igen. De miért heti öt alkalommal és miért éjjel 1 és 2 óráig. Azok, akik ezt a „kulturkocsmát” engedélyezték, gondoltak-e arra, hogy ezeknek a fiataloknak van munkahelyük, esetleg tanulnak, és általában az anyjuk és soknak a szülei reggel 6-ra járnak dolgozni. Az a 18–20 éves nagykorú „apróság” pedig jó, ha fél háromra hazaérkezik a város másik végébe — taxival —, ha kap. Ha nem? Hát akkor háromra. Így aztán heti öt alkalommal minden anyukának és apukának 1 óra 45 perc idejéig marad a pihenésre. S ha netán a fiatal is dolgozik, neki is ennyi marad — ha tanul, legfeljebb csendes szunyókálással tettei, hogy figyel az órán.

Nos, és még valami: a belépődíj! A 30 forint alkalmanként még heti három alkalommal is 90 forint, ha kap az önálló nagykorú taxit, az heti minimum 120, fogyasztani is kell, ez heti minimum 60 forint. Ha jól adtam össze, heti 270 forint. De el ne higgyék, hogy ez elég, mert az ifjúságnak

szeszest italt is felszolgálnak, és ettől a „kultúra” jóval drágább lesz. Időnként érezni lehet a hazabotorkálók ajtónyitásokor, mibe került a mai diszkó.

Az üzletvezető azt mondja: „fele személyzettel háromszoros bevételt csinálók, mint a vállalat, ennek ára van!” Sajnos, igaz van. Túl nagy az ára! Lehet, hogy neki és a vállalatnak megéri, de azoknak a vállalatoknak, ahova ezek a fiatalok és szülei dolgozni mennek másnap, nem hiszem, hogy ugyanilyen nyereséges lenne. Az iskolában kipihent diszkó-másnaposság meg nem is mérhető forintban. El tudom képzelni, hogy lesz diszkó továbbra is, de nem heti öt alkalommal, de azt is, hogy nem hajnalig, legfeljebb éjjelig. Ha a vállalat és a vezető is béri „csak” a kétszeres jövedelemmel, ez máshol is hoz majd kétszer annyi eredményt. Lehet, hogy így mindenki jobban jár?

Ha ez nem változik meg, biztosan marad ugyan „diszkóknak” a háromszoros bevétel, de más oldalon e bevételnek többszörösen vesz el. Gyanítom, az üzlet nem éri be kisebb haszonnal, ha ennyire „kel az árja”. Olyan, mintha egyes ifjaknak létszükséglet lenne az éjjeli mulatság.

Haj, de szívesen közlök már aggódó szülői sorokat: „gyermekem minden pénzét könyvekbe öli, mit csináljak?”

I. Zs.

Piaci séta – kamerával

Amikor összeállítottuk a stábot, kiderült, hogy közülünk senki sem ismerős a szegedi piacon. Nemcsak azért, mert jószerivel mindnyájan csak néhány éves szegedi polgárok vagyunk, hanem azért is, mert nem szokásunk a pultok standok között sétálva a legszebbnek ítéltetett zöldség- és gyümölcsfalomból között válogatni. Állami boltokban vásárolunk — ha egyáltalán átvállaljuk ezt a háziaszszonyi hivatást, s visszük haza, amit az elárusító a szatyrunkba tesz. Persze csakis azon az áron, amely az ártáblán található.

Így aztán, amikor nekiláttunk, hogy kamerával a mikrofonnal látogassunk el a kora hajnali Marx térre,

kiderült, hogy ez amolyan „férfiséta” lesz a piaci nyüzsgésben; kerekre nyílt szemekkel ráesodálkozás a vásárlók és árusok tarka tömegére, áruválasztékra és minőségére, változó árakra, alkura, egyszóval arra a piaci sokféleségekre amelyet az ott vásárlók olyan jól ismernek. Így azután számunkra meglepetés volt mindaz, amely a beavatottak számára természetes; kis- és nagykereskedő, öreg parasztság, szony néhány szál virággal, pár szem eperrel és főlázó „nagytermelő”, kocsiakarmányi áruféleséggel, a kirakott gyümölcs és zöldség dícsérete és pocskondiázása, vics, alku, nevetés és civakodás.

A piac hamar napirendre tértafelett, hogy filmesek csapata csak érdeklődik, de nem vásárol semmit. Az is kiderült, hogy az emberek nem szegénylősek, ha áról, üzletről, haszonról beszélünk. Mondják a magukét, Nem titkolták, hogy a főlázással jobban keresnek, mint esztorgályosként, taktilusan kívánnak, ha úgy tünik, hogy később olcsóbb lesz az áru, ráfizetésről, elfoglaltságukról, a kockázatvállalásról és kereskedői trükkökről is kendőzés nélkül nyilatkoztak.

Mert a Marx téri piac voltaképpen kétféle piac. Délelőtt a szegedieké, a közembereké — délután a kereskedőké, s ez fél országnyi távolságot behalóz. Emitt sok és színes emberi arcvilágot látunk a stáb szegedi piaci látogatása kora hajnalitól a késő délutánig. Sokak számára talán csak érdekes kuriózumok sorát örökítettük meg, de seba, a mottónk így is, úgy is igaz: „ha meg akar sz ismerni egy várost, járd körbe a piacát.” A szegedi tévéstudió filmje ma, kedden este látható a képernyőn.

Így aztán sokat sétáltunk föl s alá a piacon kameránkkal, mikrofonunkkal, és közben nem tanultuk, de valahogyan, érzéseirveink közvetítése révén, kitapintottuk a közgazdaságtan sok-sok törvényszerűségét; a pénz-áru-pénz, az áru-pénz-áru átváltozásainak bűvös láncolatát.

Nyilvánvalóan nem fedeztünk fel semmi újat a nap alatt, hiszen manapság az egész magyar gazdaság mindinkább a piac törvényszerűségeihez igazodik. De más dolog az elmélet és megint más egy elevenen működő, még kicsinyítve is életnagyságú, bonyolult modell. Amelyben — s ez minden mesterséges modellből hiányzik — ott lélegzik, mozog, ront vagy alkot maga az egyes ember is portékájával és bukszájával.

Igy maradt azután férfiséta mindvégig a stáb szegedi piaci látogatása kora hajnalitól a késő délutánig. Sokak számára talán csak érdekes kuriózumok sorát örökítettük meg, de seba, a mottónk így is, úgy is igaz: „ha meg akar sz ismerni egy várost, járd körbe a piacát.” A szegedi tévéstudió filmje ma, kedden este látható a képernyőn.

Pavlovits Miklós

Családi események

HÁZASSÁG

Bodó Sándor és Nagy Margit, Veszélinov Kornél és Hanez Anna, Márkos Zsolt és Endre és Pülpő Katalin, Iona, Szekeres István és Majláth Erzsébet, Julianna, Szűcs Szilveszter és Szántal Erika Agnes, Benyhe Sándor és Rossi Andrea Hajnalika, Zombori Tibor és Kiss Gyöngyvi Judit, Szűcs Ferenc és Sári Judit, Matkó Gábor és Dékány Ágota, Bokányi Dezső és Juhász Ildikó, Szántal-Kis József és Mihaleczki Judit, Csipő Gábor László és Busa Éva Gyöngyvi, Dobó Mihály és Varga-Pető Katalin házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Árva Ferencnek és Árva Eva Ildikónak, Attila Ferenc, Kovács Pálnak és Nacsá Iónának Gábor, Huszta Imre Andrásnak és Savanya Magdolnának Csilla, Bálint Antal Károlynak és Czékus Etelkának Csaba, Makra Józsefnek és Morát Kláranak József Sándor, Szerencsés-Fekete Istvánnak és Szécsi Mária-nak Norbert, Ördög Csabának és Bazsik Agnesnek Krisztina, Erdel Mihálynak és Katona Veronika Etelkának Mihály Attila, Tóth László Istvánnak és Mészáros Mártának László, Lajtar Ferencnek és Németh Zsuzsanna Juliánának Ferenc, Csonka Istvánnak és Varga Szilviának Rita, Dudás Ferencnek és Táborosi Ilonának Endre, Balog Ferenc Artúr-nak és Kapás Evának Enikő, Borzán Jánosnak és Pór Idának Mihály, Bakos Mihálynak és Széplál Pónának Zsolt, Bakó Lászlónak és Farkas Gabriellának Gergely,

Katalinnak András, Kopasz Sándornak és Balogh Matild Margitnak Andrea, Kozák Zoltánnak és Bakulya Annának Anita, Kalkas Ferencnek és Nagy Katalinnak Szilvia, Bablaj Istvánnak és Silóczki Anna Agnesnek Regina nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS

Hevesi József, Huszta Andrásné Kősz, Iona, Lendáczy Rézsa József, Fodor Józsefné Maróti Anna, Szűcs János Benjámin, Muhari István, Szemermár Julianna Margit, Hábel Jánosné Dobó Eteleka, Németh Vince Ferencné Szalács Rozália, Csongrádi Vincéné Juhász Mária, Tóth Imre, Bognár Gabriella, Sütka Mártonné Márton Viktória, Szuhai Antalné Korom Rozália, dr. Jung Sándorné Fehér Anna, Hegedűs Ferenc, Vinkovics Eteleka, Gregus Eteleka, Orosz András, dr. Gábor Zoltán, Maróti Ferenc, Frank Lajos, Ungvári Péter Pál, Sándor Béláné Tergulicza Judit Mária, Molitorisz Lajosné Friedl Anna Mária, Madarász Jánosné Kőszó Iona Rozália, Sebestyén Ferenc Vilmos, Bakody Ferenc, Martonovics Lajosné Molnár Erzsébet, Bulnicz Rozália, Lövinger Arnoldné Singer Rozália, Oltyán Józsefné Nagy Agnes, Jani József, Imya Nesztor, Négrádi Lajos Andorné Horváth Zsuzsanna Tóth Pál Ernő, Schwarz Jánosné Korom Erzsébet, Herke János, Kurucz Istvánné Hídvegi Erzsébet, Ferenczi Lászlóné Dobó Julianna, Becski József, Dobos István, Schwartz Andor, Pável Istvánné Valencsik Judit meghalt.